KURAM ve UYGULAMADA
SOSYAL BİLİMLER DERGİSİ
Yıl: 3 **Sayı:** 1 2019 **s.**24-32

Social Sciences: Theory & Practice
Volume: 3 Issue: 1 2019 **p.** 24-32

Geliş Tarihi: 22.05.2019 **Kabul Tarihi:** 18.06.2019

ISSN: 2619-9408

ÖĞRETMEN ADAYLARININ TELEFONLA GÖRÜŞME ALIŞKANLIKLARI

Aslı MADEN*

ÖZ

Bu çalışmada öğretmen adaylarının telefonla görüşme alışkanlarının tespit edilmesi ve çeşitli değişkenlere göre değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Araştırmada betimsel araştırma modellerinden tarama kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini, bir devlet üniversitesinin Eğitim Fakültesinde farklı bölümlerde öğrenim gören öğretmen adayları arasından rastgele seçilmiş 204 öğrenci oluşturmuştur. Öğretmen adaylarının telefonla görüşme alışkanlıklarını belirlemek amacıyla araştırmacı tarafından ilgili alanyazın taranarak bir anket geliştirilmiştir. Anket maddelerine verdikleri cevaplar neticesinde, adayların telefonla görüşme sürecinde kendilerinden beklenilen alışkanlıkları daha çok *Genellikle* sergilediği tespit edilmiştir. Öğretmen adaylarının telefonla görüşme alışkanlıklarının bölüm değişkenine göre anlamlı bir fark göstermediği, bununla beraber cinsiyet değişkeni ve AGNO / Başarı değişkeni açısından da aralarında anlamlı bir fark olduğu görülmüştür.
Anahtar Sözcükler: Kitle iletişim araçları, Telefonla görüşme, Öğretmen adayı, Alışkanlık.

THE HABITS OF TEACHER CANDIDATES TELEPHONE INTERVIEWING

ABSTRACT

The present study it was aimed to determine the habits of teacher candidates telephone interviewing and evaluate them according to various variables. Since the study has descriptive features, survey model is adopted. The sampling of the study was selected among the teacher candidates (n= 204) who are studying at the faculties of education at a state university. With the purpose to determine the habits of teacher candidates by telephone, the researcher have developed a scale based on the relevant literature. The prepared scale is given to the participants by the researcher. As a result of the research, it has been determined that the candidates *usually* exhibit their telephone interviewing habits. Department of the teacher candidates do not make a meaningful difference in their telephone conversation habits. However, gender and GPA were found to be significantly different in terms of change.
Keywords: Mass media, Telephone interviewing, Teacher candidate, Habits.

Giriş

Toplum iletişim olgusu ve teknolojinin yaşamımıza soktuğu iletişim araçlarının kullanımı ile çok yakın ilişki içindedir. "Önemli olan bu ilişkinin boyutu ve ne yönde geliştiğidir. Yapılan bir araştırmada, gençliğe kendilerini etkileyen en önemli kurumun hangisi olduğu sorulmuş, aile ilk

* Öğr. Gör. Dr., Giresun Üniversitesi, Türk Dili Bölümü, asli.maden@giresun.edu.tr

sırada, medya ikinci sırada ve okul yani eğitim kurumları üçüncü sırada yer almıştır" (Kocadaş, 2002: 207). Kitle iletişim araçlarının gençlik üzerindeki etkisinin eğitim kurumundan önce geldiği düşünüldüğünde, eğitim ve öğretim planlaması içinde kitle iletişim araçlarına çok fazla önem verilmesi hayati bir gerekliliktir. Teknolojik gelişmeler, günümüzde hızlı bir şekilde yaşanmaktadır. Bu değişim medya ve iletişim eylemlerinde hatta eğitim ortamlarında kendini çok açık göstermektedir. Dolayısıyla kitle iletişim araçlarının eğitim ve öğretim ortamlarında hem konu hem de araç olarak yerini alması kaçınılmazdır.

Gazete, dergi, kitap, radyo, televizyon, bilgisayar, internet, telefon gibi kitle iletişim araçlarının "toplumlarda yaygınlık kazanması, bu araçların önemini ve değerini artırmıştır. Sanayi öncesi toplumların kullandığı iletişim araçları, günümüzde yaygın olarak kullanılan iletişim araçlarına göre oldukça basit idi ve etki alanları da dardı. Sanayi öncesi toplumlar güvercinden, dumandan ve mesaj taşıyan atlı ulaklardan faydalanmışlardı. Örneğin kervansaraylar, ticaret kervanlarının güvenliğinin sağlanması ve haber taşıyan ulakların ihtiyaçlarının giderilmesi için çeşitli hizmetler sunmak amacıyla yapılmıştır. Devlet, bu hizmetleri sunarken, hem kendi ülkelerinde ticari hayatın canlanmasına katkıda bulunmuş oluyordu hem de diğer ülkeler hakkında geniş bilgiler elde ediyordu. Bu ticaret yollarının güvenliği için inşa edilen yapılar (kervansaray gibi) bize, dönemin haberleşme sistemi hakkında geniş bilgiler vermektedir" (Kocadaş, 2003: 19). İletişim alışkanlıklarının ve araçlarının gelişmesine şüphesiz mesajın iletileceği hedefin konumu ve yakınlığı-uzaklığı etkili olmuştur. İletişim kurulacak muhatabın mesafesine göre iletişim yol ve araçlarının değiştiği açıktır. Nitekim uzak mesafeler için çeşitli haberleşme araçlarından yararlanılırken yakın mesafelerdeki muhataplara bildirimde bulunmak için sözlü ve kısa ifadelerden yararlanılmıştır. İletişim beceri ve alışkanlıkları toplumdan topluma kültürel değerlere ve bilimsel gelişmelere göre farklılık göstermiştir. Bazı toplumlar yazılı iletişim araçlarını kullanırken teknolojik açıdan gelişmiş toplumlar elektronik ve görsel-işitsel bildirim yapabilen, anlık paylaşımlara izin veren yolları kullanılabilmiştir. Bugün teknolojik gelişmelerin tüm toplumlara yayılması ve kullanım imkânlarının artması elektronik iletişim araçlarını yaygınlaştırmıştır. Ancak yine de toplumların teknolojik gelişmişlikleri iletişim alışkanlıklarını değiştirmektedir.

McLuhan'a (1964) göre "kitle iletişim araçları, çağımız insanında oluşan bunalımın temel nedeni olarak görülmemelidirler. Yazı teknolojisinin ayırdığı kafa ve kalbi yeniden bir araya getiren yeni teknolojinin (televizyon, bilgisayar vb.) yarattığı artık *birey* değil *bireyler* olmaktadır. Bu açıdan bakıldığında sadece teknolojinin suçlu olarak görülmesi yerine teknolojiyi seçen ve bilinçsizce kullanılmaya kalkışan *insan* da suçlu sayılmalıdır" (akt. Ataseven, 1991: 88). Bu nedenle iletişim becerilerinin doğru ve etkili kazanılıp kullanılabilmesi, iletişim araçlarının işlevlerine uygun kullanımı için eğitim sistemi içerisinde gerekli bilgi ve deneyimler kazandırılmalıdır.

Günümüz dünyasının teknoloji ile şekillenmesindeki en önemli unsur kitle iletişim araçlarıdır. Kitle iletişim araçları, çevremizdeki varlıkların anlamını ve konumu sürekli etkilemekte, teknolojiye bağlı olarak değiştirmektedir. "Bu etki hayatımızın içinde yer alan her alanda meydana gelmekte, doğrudan veya dolaylı, olumlu ya da olumsuz çeşitli etkilere neden olmaktadır. Bu etkiler çocuklar, gençler, yetişkinler üzerinde farklı sonuçlar doğurmaktadır. Modern çağın simgesi hâline gelen kitle iletişim araçlarının önemi sadece toplumsal ve ekonomik yönden değil, eğitim öğretimin yönünden de gittikçe artmaktadır. Bu etki her geçen gün daha da belirgin bir şekilde kendisini göstermektedir. Bu önem kitle iletişim araçlarının mükemmelliği ve çok fonksiyonluluğundan olduğu kadar, eğitimin amaçlarına ve fonksiyonuna göre bu araçlara duyulan ihtiyaçtan da kaynaklanır" (Celkan, 1989'den akt. Şahin, 2003: 4). Bu bağımlılık genç ve yetişkinlerin günlük yaşamına da yön verebilmektedir.

Kitle iletişim sağlayan araçlarla "arasında bir bağ kurabilen okul, öğrencilere kitle iletişim araçlarını nasıl kullanmaları gerektiği konusunda da bilgiler vererek, kitle iletişim araçlarının bir amaç olarak değil de bir araç niteliğinde, insanın hizmetinde olmasına katkı sağlayabilecektir. Okul, kitle

iletişim araçları birbirlerini tamamlar şekilde düşünülüp okulun programı ve kitapları üzerinde vakit geçirilmeden güncelleştirme çabalarına girişilmelidir. Böylelikle rekabet ortamı yerine, paylaşılarak gerçekleştirilen bir çalışma ortamı oluşturulabilecektir. Bu şekilde gelecek nesillerin sağlıklı bir biçimde okul-kitle kültürü ile biçimlenmesi, gençlerin teknolojik gelişmelerden maksimum yararı sağlaması için gerekli ortamın hazırlanmasında önemli bir adım atılabilecektir" (Ataseven, 1991: 97).

Günümüzde toplumlara göre değişmeyen, siyasi sınırları ortadan kaldıran, zamanı etkili kullanmayı sağlayan insan yaşamının her anını paylaşmış durumda olan ve iletişim araçları içerisinde yeri belki doldurulamayacak en önemli araç telefonlardır. Günümüzde artık cep telefonlarının kullanımı ile telefon kavramı bireysel, cepte taşınan iletişim araçları ile özdeşleşmiştir. "Birçok insan açısından cep telefonu yaşamsal bir ihtiyaç, vücudun ayrılmaz bir uzvu hâline gelmiştir. Özellikle ülkemizdeki cep telefonu abone sayısındaki yıllara göre artış incelendiğinde bu durumun ne kadar doğru olduğu ortaya çıkmaktadır. Bu yaygınlık durumu, cep telefonu kullanımının tüketiciler açısından ne kadar özümsendiği, özdeşim kurulduğu veya içselleştirildiği konularını gündeme getirmektedir." (Akın ve Divanoğlu, 2009: 75). Diğer bir deyişle cep telefonları kişiselleşmiş ve bir kimse ile özdeşleşmiş bir nesne olarak yaşamımızda yerini almıştır.

Cep telefonları ile insan, hem iletişim kurup hem de internet aracılığıyla bilgi edinip paylaşabilmektedir. Bu nedenle telefon kullanma, insanlar için çok önemli ve vazgeçilemez bir kültürel yapı, davranış hâline gelmiştir. Bu durum telefon kullanma alışkanlığının doğru ve etkili olabilmesi gerekliliğini ortaya çıkarmaktadır. Bunu sağlayacak olan da eğitim sistemi ve görgü kurallarıdır.

"Çağımızda yaşanan baş döndürücü teknolojik gelişmeyle birlikte meydana gelen sosyal ve kültürel değişim, okul dışında, ayrı bir kültürel eğitim alanı oluşturmaktadır. Çok çeşitli kitle iletişim araçları ile yayılan bu yeni tarz eğitim ve bu eğitim süreci içinde hiç şüphe yok ki öğretmen ve öğrenciyi de etkisi altına almakta, yeni çehreli sosyolojik problemler ortaya koymaktadır" (Ataseven, 1991: 100). Bu tür sosyolojik problemlerle öğretmenlerin karşılaşmaması için öğretmen adaylarının lisans döneminde kitle iletişimi, iletişim araçlarının kullanımı ile ilgili bilgilendirilmeleri yerinde olacaktır.

Yazılı ve sözlü iletişim becerilerinin etkili ve doğru kullanılabilmesi için temel dil becerilerinin (*dinleme, okuma, konuşma ve yazma*) yerleşik alışkanlıklar hâlinde uygulama düzeyinde kazanılmış olması gereklidir. Dil becerilerinin kullanımını konusunda sorunları olan birey, iletişim kurmada ve iletişim araçlarını kullanmada sorunlar yaşayacaktır. Bu nedenle öğretmenlerin iletişim araçlarını kullanmaya özen göstermesi ve öğrencileri için örnek olmaları beklenmektedir. Lisans döneminde öğretmen adaylarının aldığı iletişim ve teknoloji ile ilgili derslerde uygulamalara ağırlık verilmesi bu ihtiyacı gidermede etkili olacaktır. Bu gerekçelerden hareketle, öğretmen adaylarının telefon kullanma alışkanlıklarının tespit edilmesinin kitle iletişim becerilerini doğru kazandırma açısından faydalı olacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada, öğretmen adaylarının telefonla görüşme alışkanlıklarının tespit edilmesi ve çeşitli değişkenlere (Cinsiyet, Bölüm/Branş, AGNO) göre değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Yöntem

Araştırmanın modeli

Hizmet öncesi aşamada eğitim alan öğretmen adaylarının telefonla görüşme alışkanlıklarını belirlemeyi amaçlayan araştırma betimsel nitelik taşımaktadır ve tarama modeline göre yürütülmüştür. Tarama modeli olayların, objelerin, varlıkların, kurumların, grupların ve çeşitli alanlara ait durumların 'ne olduğunu' betimlemeye ve tüm özellikleri ile açıklamaya çalışan incelemelerdir. Tarama yöntemi, var olan durumu inceler ve '*Bunlar nedir*?' sorusuna cevap bulmaya çalışır. Bu yöntem aracılığıyla, çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında

genel bir yargıya varmak amacıyla evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup üzerinde mevcut durumlar, şartlar ve özellikler betimlenerek ortaya konulmaya çalışılır (Airasian, 2000; Best & Khan, 1993; Cohen & Manion, 1997; Karasar, 2009).

Araştırmanın örneklemi

Araştırma evrenini temsil edebilecek özelliğe sahip örneklem, bir devlet üniversitesinin eğitim fakültesinde farklı bölümlerde öğrenim gören öğretmen adayları arasından rastgele seçilmiştir. Örnekleme seçilen Türkçe (SÖZ-EA), Fen Bilgisi (SAY), Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi (SÖZ) ve Beden Eğitimi (Yetenek) öğretmenliği bölümlerinden 204 öğretmen adayı, yükseköğretim için geçerli puan türlerine göre belirlenmiştir. Adayların ağırlıklı genel not ortalamaları için öğrenim gördükleri yükseköğretim kurumunun not baremi dikkate alınmıştır.[*]

Tablo 1: *Örneklemle ilgili bilgiler*

Bölüm		**AGNO**		**Cinsiyet**	
	f		**f**		**f**
Türkçe	95	Zayıf	28	Kız	109
Fen ve Teknoloji	38	Orta	77	Erkek	95
Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	40	İyi	44		
Beden Eğitimi	31	Çok iyi	55		

Verilerin toplanması ve analizi

Çalışma grubundaki üniversite öğrencileri ile ilgili gerekli bilgileri toplamak amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanmış Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır.

Araştırmacı tarafından geliştirilen anket, örneklemden en kısa zamanda en fazla sayıda veri toplanabilmesi bakımından tercih edilmiştir (Ekiz, 1997). Öğretmen adaylarının telefonla görüşme alışkanlıklarını belirlemek amacıyla araştırmacı tarafından ilgili alanyazın taranarak "Telefonla Görüşme Alışkanlıklarını Belirleme Anketi (TGBBA)" geliştirilmiştir.

Anket maddeleri öğrenci ve uzman görüşleri alınarak ve ilgili alanyazın taranarak oluşturulmuştur. Oluşturulan anket, Türkçe eğitimi ve eğitim bilimi alanında uzman 6 akademisyen tarafından incelenmiştir. Anket için öncelikle 35 maddelik bir madde havuzu oluşturulmuş, uzman görüşleri doğrultusunda madde sayısı 28'e düşürülmüştür. Anketin geliştirilmesi sürecinde 60 öğretmen adayı ile yapılan pilot uygulama verilerinden hareketle anketin *Cronbach Alfa* güvenirlik katsayısının 0,83 olduğu belirlenmiştir. Güvenirlik analizlerinin sonucunda anketteki bir madde düşük güvenirliğe sahip olduğu için anketten çıkarılmış, 27 maddelik son hâli ile anket uygulanmıştır. Anket *1-Hiçbir Zaman, 2-Bazen, 3-Genellikle* ve *4-Her Zaman* şeklinde likert tipte derecelenmiştir. TGBBA araştırmacı tarafından öğretmen adaylarına ulaştırılmış ve toplanmıştır. TGBBA' dan elde edilen veriler, SPSS 16 paket programı aracılığıyla analiz edilmiştir.

[*] Ağırlıklı Genel Not Ortalaması (Başarı Ortalaması) Zayıf: 0-2.0, Orta: 2.0-3.0, İyi: 3.0-3.5 ve Çok İyi: 3.5-4.00 arasında değerlendirilmiştir.

Bulgular

Öğretmen adaylarının telefonla görüşme alışkanlıklarına ilişkin bulgular

Tablo 2: *Telefonla görüşme alışkanlıkları frekans/yüzde değerlerine ilişkin bulgular*

Telefonla Görüşme Becerileri	Yüzde Değerleri				X^2	p*
	1	2	3	4		
1. Telefonla görüşmeyi severim.	4,0	37	30	29	49,09	,000
2. Telefon benim için sadece bir iletişim aracıdır.	6,9	21,1	46,5	25,5	66,07	,000
3. Telefonu iletişimin dışında eğlenme aracı (fotoğraf çekme, video kaydetme, ses kaydetme vb. aracı) olarak da kullanırım.	4,4	29,4	36,8	29,4	49,05	,000
4. Sabit telefon yerine daha çok cep telefonu ile sözlü iletişim kurarım.	2,9	15,2	42,6	39,2	89,45	,000
5. Günlük hayattaki yazılı iletişim ihtiyacımı cep telefonu kısa mesajları ile karşılarım.	3,4	21,6	43,6	31,4	70,54	,000
6. Telefon açtığımda hitap cümlesi ile konuşmama başlarım.	4,9	26,5	39,2	29,4	51,21	,000
7. Telefon görüşmemi teşekkür cümlesi ile bitirmeye özen gösteririm.	13,2	33,8	35,3	17,6	30,70	,000
8. Telefon ile görüşmelerimde doğal konuşmaya özen gösteririm.	1,5	13,7	42,2	42,6	104,9	,000
9. Ses tonumu kişiye, konuya ve ortama göre ayarlamaya dikkat ederim.	2,5	14,2	39,7	43,6	96,94	,000
10. Bağırarak (sesimi yükselterek) konuşmamaya özen gösteririm.	5,9	24,5	38,2	31,4	47,45	,000
11. Telefonla konuşurken başka işlerle uğraşmam.	6,9	30,9	41,7	20,6	53,92	,000
12. Telefonla konuşurken karşıdakinin söylediklerine önem veririm.	2,0	8,3	42,6	47,1	131,1	,000
13. Telefonla konuşurken karşıdakinin sözünü kesmeden dinlerim.	2,5	16,2	52	29,4	108,7	,000
14. Telefonla konuşurken oldukça sakin ve sabırlıyım.	6,9	25	48	20,1	72,11	,000
15. Telefon görüşmelerinde zamanı etkili kullanarak konuşma süresini kısa tutarım.	12,3	35,2	34,4	18,1	32,78	,000
16. Telefon konuşmalarında genellikle eksiltili ve devrik cümleler kullanırım.	11,3	48,5	28,4	11,8	75,80	,000
17. Telefon konuşmalarımda her zaman bir yargı bildiren ifadeler kullanırım.	8,3	45,1	35,8	10,8	81,60	,000
18. Telefon görüşmelerinde eee…ııı…hııı…vb. ifadeler kullanmam.	8,8	34,3	39,2	17,6	49,33	,000
19. Telefonla konuşurken bir şeyler yememeye veya içmemeye dikkat ederim.	9,8	21,1	41,1	27,9	42,15	,000
20. Telefon görüşmelerimde dikkatimi konuşmaya toplarım.	5,4	15,2	52	27,5	99,02	,000
21. Telefon görüşmelerinde önce arayanın kapatmasını beklerim.	9,3	24	40,7	26	40,31	,000
22. Telefon görüşmelerinde anlaşılmayan yerlerin tekrar edilmesini isterim.	3,4	19,6	46,1	30,9	79,41	,000
23. Telefon görüşmesinin amaç ve sonucunun belirlenmesine dikkat ederim.	3,9	22,1	42,6	31,4	65,68	,000
24. Telefon görüşmelerinde oldukça nazik ve anlayışlıyımdır.	3,9	23,5	44,6	27,9	68,51	,000
25. Telefon açmadan önce amaç, konu ve kiminle görüşeceğime dair kendimi hazırlarım.	10,8	22,5	36,8	29,9	30,23	,000
26. Telefonla konuşurken gerektiğinde not tutarım.	30,4	31,4	26,5	11,8	20,15	,000
27. Telefon görüşmelerimde karşımdaki kişi beni görüyormuş gibi beden dilini de kullanırım.	13,7	38,7	29,4	18,1	31,17	,000

* Önem Düzeyi p<0,05

Öğretmen adaylarının telefonla görüşme alışkanlıkları incelendiğinde, adayların telefonla görüşme alışkanlıklarının her beceride anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir.

Öğretmen adayları çoğunlukla "Telefonla görüşmeyi severim." alışkanlığı için % 37 oranında *Bazen*; "Telefon benim için sadece bir iletişim aracıdır." alışkanlığı için % 46,5 oranında *Genellikle*; "Telefonu iletişimin dışında eğlenme aracı (fotoğraf çekme, video kaydetme, ses kaydetme vb. aracı) olarak da kullanırım." alışkanlığı için % 36,8 oranında *Genellikle*; "Sabit telefon yerine daha çok cep telefonu ile sözlü iletişim kurarım." alışkanlığı için % 42,6 oranında *Genellikle* ve % 39,2 oranında *Her zaman*; "Günlük hayattaki yazılı iletişim ihtiyacımı cep telefonu kısa mesajları ile karşılarım." alışkanlığı için % 43,6 oranında *Genellikle*; "Telefon açtığımda hitap cümlesi ile konuşmama başlarım." alışkanlığı için % 39,2 oranında *Genellikle*; "Telefon görüşmemi teşekkür cümlesi ile bitirmeye özen gösteririm." alışkanlığı için % 35,3 oranında *Genellikle*; "Telefon ile görüşmelerimde doğal konuşmaya özen gösteririm." alışkanlığı için % 42,2 oranında *Genellikle* ve % 42,6 oranında *Her zaman*; "Ses tonumu kişiye, konuya ve ortama göre ayarlamaya dikkat ederim." becerisi için 43,6 oranında *Her zaman;* "Bağırarak (sesimi yükselterek) konuşmamaya özen gösteririm" alışkanlığı için % 38,2 oranında *Genellikle*; "Telefonla konuşurken başka işlerle uğraşmam." alışkanlığı için % 41,7 oranında *Genellikle*; "Telefonla konuşurken karşıdakinin söylediklerine önem veririm." alışkanlığı için % 47,1 oranında *Her zaman*; "Telefonla konuşurken karşıdakinin sözünü kesmeden dinlerim." alışkanlığı için % 52 oranında *Genellikle*; "Telefonla konuşurken oldukça sakin ve sabırlıyım." alışkanlığı için % 48 oranında *Genellikle*; "Telefon görüşmelerinde zamanı etkili kullanarak konuşma süresini kısa tutarım." alışkanlığı için % 35,2 oranında *Bazen*; "Telefon konuşmalarında genellikle eksiltili ve devrik cümleler kullanırım." alışkanlığı için % 48,5 oranında *Bazen*; "Telefon konuşmalarımda her zaman bir yargı bildiren ifadeler kullanırım." alışkanlığı için % 45,1 oranında Bazen; "Telefon görüşmelerinde eee…ııı…hıı…vb. ifadeler kullanmam." alışkanlığı için % 39,2 oranında *Genellikle*; "Telefonla konuşurken bir şeyler yememeye veya içmemeye dikkat ederim." alışkanlığı için % 41,1 oranında *Genellikle*; "Telefon görüşmelerimde dikkatimi konuşmaya toplarım." alışkanlığı için % 52 oranında *Genellikle*; "Telefon görüşmelerinde önce arayanın kapatmasını beklerim." alışkanlığı için % 40,7 oranında *Genellikle*; "Telefon görüşmelerinde anlaşılmayan yerlerin tekrar edilmesini isterim." alışkanlığı için % 46,1 oranında *Genellikle*; "Telefon görüşmesinin amaç ve sonucunun belirlenmesine dikkat ederim." alışkanlığı için % 42,6 oranında *Genellikle*; "Telefon görüşmelerinde oldukça nazik ve anlayışlıyımdır." alışkanlığı için % 44,6 oranında *Genellikle*; "Telefon açmadan önce amaç, konu ve kiminle görüşeceğime dair kendimi hazırlarım." alışkanlığı için % 36,8 oranında *Genellikle*; "Telefonla konuşurken gerektiğinde not tutarım." alışkanlığı için % 31,4 oranında *Bazen*; "Telefon görüşmelerimde karşımdaki kişi beni görüyormuş gibi beden dilini de kullanırım." alışkanlığı için % 38,7 oranında *Bazen* düzeyince becerileri sergiledikleri belirlenmiştir.

Öğretmen adaylarının anket maddelerine verdikleri cevapların frekans-yüzde değerlerinden, kendilerine yöneltilen ve beklenilen telefonla görüşme alışkanlıklarını daha çok *Genellikle* sergiledikleri anlaşılmaktadır. Ancak bazı maddelerde farklı durumlar da tespit edilmiştir. Sabit telefon yerine daha çok cep telefonu ile sözlü iletişim kurma, telefon ile görüşmelerimde doğal konuşmaya özen gösterme, ses tonumu kişiye, konuya ve ortama göre ayarlamaya dikkat etme ve telefonla konuşurken karşıdakinin söylediklerine önem verme alışkanlıklarını daha çok *Her zaman* sergiledikleri belirlenmiştir. Buna ek olarak telefon görüşmelerinde zamanı etkili kullanarak konuşma süresini kısa tutma, telefon konuşmalarında genellikle eksiltili ve devrik cümleler kullanma, telefon konuşmalarımda her zaman bir yargı bildiren ifadeler kullanma, telefonla konuşurken gerektiğinde not tutma ve görüşmelerimde karşımdaki kişi beni görüyormuş gibi beden dilini de kullanma" alışkanlıklarını daha çok *Bazen* sergiledikleri belirlenmiştir.

Telefonla görüşme alışkanlıklarının bölüm değişkenine göre analizi

Tablo 3: *Bölüm değişkenine ilişkin bulgular*

Bölüm	**n**	$\bar{x}$	**Değer**	**F(3,200)**	**p**
Türkçe	95	2,90			
Fen Bilgisi	38	2,85			
Din Kült. ve Ahlak Bil.	40	2,78	Bazen	0,174	0,914
Beden Eğitimi	31	2,50			
	204				
		Levene test: 1,800, (df1:3;df2:200)p.0,148			

Öğretmen adaylarının telefonla görüşme alışkanlıklarına ait veriler değerlendirildiğinde Türkçe bölümünde öğrenim gören adayların $\bar{x}$=2,90, Fen Bilgisi bölümündekilerin $\bar{x}$= 2,85, Din Kültürü ve Ahlak Bil. Bölümdekilerin $\bar{x}$= 2,78 ve Beden Eğitimi bölümündeki öğretmen adaylarının $\bar{x}$ = 2,50 oranında, *Bazen* değerinde görüş belirttikleri tespit edilmiştir. Öğretmen adaylarının telefonla görüşme becerilerinin bölüm değişkenine göre analizi sonucunda aralarında anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir (p>0,05). Bu bulgudan hareketle öğretmen adaylarının birbirine yakın düzeyde telefonla görüşme alışkanlıklarına sahip olduklarına ve telefonla görüşme alışkanlıklarının branşlarına göre büyük farklılık göstermediği söylenebilir.

Telefonla görüşme alışkanlıklarının cinsiyet değişkenine göre analizi

Tablo 4: *Cinsiyet Değişkenine İlişkin Bulgular*

Cinsiyet	**n**	$\bar{x}$	**Değer**	**t**	**p**
Kız	109	3,00	Genellikle	7,139	0,000
Erkek	95	2,71	Bazen		

Öğretmen adaylarının telefonla görüşme alışkanlıklarına ait veriler değerlendirildiğinde *Kız* öğretmen adaylarının $\bar{x}$=3,00 ve Erkek $\bar{x}$=2,71 oranında görüş belirttikleri tespit edilmiştir. Öğretmen adaylarının telefonla görüşme alışkanlıklarının cinsiyet değişkenine göre analizi sonucunda aralarında, *Kız* öğretmen adayları lehine, anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir (p<0,05). Bu bulgu, kız öğretmen adaylarının erkeklere göre telefonla görüşme alışkanlarına daha fazla sahip olduğunu, göstermektedir. Kız öğretmen adayların erkeklere göre daha iyi iletişim kurma becerisine sahip olmasında cinsiyet gibi sosyal-kültürel yapının da etkisi bulunmaktadır. Kızların erkeklere göre iletişim becerilerini daha iyi algılamaları sosyalleşme sürecinde yaşadıkları deneyimlere bağlanabilir (Korkut, 1997).

Telefonla görüşme alışkanlıklarının AGNO değişkenine göre analizi

Tablo 5: *Agno Değişkenine İlişkin Bulgular*

Agno/Başarı	**n**	$\bar{x}$	**Değer**	**F(3,200)**	**p**
Zayıf	28	2,61	Bazen	12,098	0,000
Orta	77	3,00	Genellikle		
İyi	44	2,77	Bazen		
Çok İyi	55	2,99	Genellikle		
		Levene test: 1,186, (df1:3;df2:200)p.0,346			

Öğretmen adaylarının telefonla görüşme becerilerine ait veriler AGNO/Başarı değişkenine göre değerlendirildiğinde Zayıf başarı düzeyindeki adayların $\bar{x}$= 2,61, Orta başarı düzeyindekilerin $\bar{x}$= 3,00, İyi başarı düzeyindekilerin $\bar{x}$= 2,77 ve Çok İyi başarı düzeyindeki öğretmen adaylarının $\bar{x}$= 2,99 oranında telefonda görüşme alışkanlıklarına sahip oldukları tespit edilmiştir.

Öğretmen adaylarının telefonla görüşme becerilerinin AGNO/Başarı değişkenine göre analizi sonucunda aralarında anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir (p<0,05). Bu bulgu, öğretmen

adaylarının akademik başarıları ile telefonla görüşme alışkanlıkları arasında yakın ilişki olduğunu ve başarıya bağlı olarak telefonla görüşme alışkanlıklarını sergileme düzeyinin arttığını göstermektedir.

Sonuç ve Öneriler

Öğretmen adaylarının telefonla görüşme alışkanlarının tespit edilmesinin ve çeşitli değişkenlere (cinsiyet, bölüm/branş, AGNO) göre değerlendirilmesinin amaçlandığı araştırma sonucunda;

Öğretmen adaylarının kendilerine yöneltilen ve beklenilen telefonla görüşme alışkanlıklarını daha çok *Genellikle* sergilediği tespit edilmiştir. Ancak bazı maddelerde farklı durumlar da tespit edilmiştir. Sabit telefon yerine daha çok cep telefonu ile sözlü iletişim kurma, telefon ile görüşmelerimde doğal konuşmaya özen gösterme, ses tonunu kişiye, konuya ve ortama göre ayarlamaya dikkat etme ve telefonla konuşurken karşıdakinin söylediklerine önem verme becerilerini daha çok *Her zaman* sergiledikleri belirlenmiştir. Buna ek olarak telefon görüşmelerinde zamanı etkili kullanarak konuşma süresini kısa tutma, telefon konuşmalarında genellikle eksiltili ve devrik cümleler kullanma, telefon konuşmalarımda her zaman bir yargı bildiren ifadeler kullanma, telefonla konuşurken gerektiğinde not tutma ve görüşmelerimde karşımdaki kişi beni görüyormuş gibi beden dilini de kullanma" alışkanlıklarını *Bazen* sergiledikleri belirlenmiştir. Adayların cep telefonunu etkili bir iletişim aracı olarak genellikle kullanma eğilimleri ile Özaşçılar (2012)'ın üniversite öğrencileri üzerinde yürüttüğü araştırmanın kendini korumadan ziyade iletişim aracı olarak kullanma tercihine dair sonuçları bu bulguyu desteklemektedir. Bununla birlikte adayların cep telefonu kullanma alışkanlıklarının yüksek düzeyde olması ile Karaaslan ve Budak (2012)'ın yaptığı araştırmada üniversite öğrencilerinin %82 oranında cep telefonları hiç kapatmadıklarına dair tespitler aynı doğrultudadır. Bağcı ve Çoklar'ın (2017) üniversite öğrencilerinin cep telefonu kullanma durumlarına dair yaptıkları, telefona sürekli bakma ve tek bağlantı aracı olarak görme gibi tespitleri ulaşılan sonuçlarla örtüşmektedir.

Öğretmen adaylarının telefonla görüşme alışkanlıklarına ait veriler bölüm değişkenine göre değerlendirildiğinde, *Bazen* değerinde görüş belirttikleri ve adaylarının telefonla görüşme alışkanlıklarının bölüm değişkenine anlamlı bir fark göstermediği belirlenmiştir. Bu bulgular ile Kadı ve Öztunç (2015)'in üniversite öğrencilerinin cep telefonu kullanma durumlarına dair araştırma sonuçları arasında benzerlikler bulunmaktadır. Şöyle ki, ilgili araştırmada toplumda cep telefonu sosyo-ekonomik düzeye ilişkin bir gösterge olarak kabul edilmekte, bütçesi ne olursa olsun herkesin elde edebileceği ve kişilerin yanlarından ayırmadıkları hayatların bir parçası haline gelen bir iletişim aracı olduğu tespit edilmiştir. Bununla birlikte telefonla görüşme becerilerinin cinsiyet değişkenine göre analizi sonucunda, *Kız* öğretmen adayları lehine, ayrıca AGNO / Başarı değişkenine göre analizi sonucunda aralarında anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). Cinsiyet değişkeni ile ilgili bulgu Jenaro ve arkadaşlarının (2007) Salamanca Üniversitesi'nde öğrenim gören 337 öğrenci üzerinde yaptıkları araştırmada cinsiyetin cep telefonu kullanımında fark oluşturduğu sonucu ile örtüşmektedir. Buna karşın Beranuy ve arkadaşlarının (2009)'ın İspanya'da üniversite öğrencileri üzerinde yaptığı araştırmada ise erkek öğrenciler lehine sonuçlara ulaşılmıştır.

Araştırma bulgularından hareketle, yapılacak çalışmalara ve konuyla ilgili düzenlemelere yol gösterici çeşitli önerilerde bulunulabilir: Diğer branşlardaki öğretmen adaylarının telefonla görüşme alışkanlıkları tespit edilebilir. Öğretmen adaylarına lisans eğitimlerinde kendilerine telefonla görüşmenin ilkelerine yönelik gerekli bilgi ve donanımlar kazandırılabilir. Ayrıca öğretmenlerin telefonla sözlü veya yazılı iletişim kurmanın inceliklerini öğrencilerine hangi öğretim yöntem ve ortamlarında öğretebileceklerine dair bilgi ve beceriler, hizmet öncesi lisans öğrenim sürecinde ve hizmet içinde mesleki seminerlerde kendilerine aktarılmalıdır.

Kaynakça

Airasian, P. W. (2005). *Classroom assessment* (5. Baskı). New York: McGraw-Hill.

Akın, Ü. ve Divanoğlu U. (2009). Üniversite öğrencilerinin cep telefonu kullanımına karşı genel tutumları ve bu tutumların, kullanımına yansımalarına yönelik Aksaray Üniversitesinde bir araştırma. *Selçuk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 17, 69-93.

Ataseven, F. (1991). Teknolojik gelişme, kitle iletişim araçları ve okul. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 6, 87-109

Bağcı, H. ve Çoklar, A.N. (2017). Bilgisayar odaklı yüksekokul ve fakülte öğrencilerinin problemli cep telefonu kullanım durumları. *Pesa Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi,*3(3), 164-171.

Beranuy, M., Oberst, U., Carbonell, X. & Chamarro, A.(2009). Problematic ınternet and mobile phone use and clinical symptoms in college students: The role of emotional intelligence. *Computers in Human Behavior*, 25(5), 1182-1187.

Best, J. W. & Khan, J. V. (1993). *Research in education* (7th ed.). Needham Heights. MA: Allyn and Bacon.

Cohen, L. & Manion, L. (1997). *Research methods in education*. 4th ed. London: Routledge.

Celkan, H. Y. (1989). *Eğitim Sosyolojisi*, Erzurum: Atatürk Üniversitesi Yayınları, NO: 664.

Ekiz, D. (2003). *Eğitimde araştırma yöntem ve metotlarına giriş*. Ankara: Anı Yayıncılık.

Jenaro, C., Flores, N., Gomez-Vela, M., Gonzalez-Gıl, F. & Caballo, C. (2007), Problematic ınternet and cell-phone use: psychological, behavioral, and health correlates. *Addiction Research and Theo*ry, 15(3), 309-320.

Karasar, N. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (10.baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Kadı, F. ve Öztunç, H. (2015). Üniversite öğrencilerinin aylık harcamaları ile cep telefonu kullanımları arasındaki ilişki üzerine ampirik bir çalışma. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 44, 168- 178.

Karaaslan, İ.ve Budak, L. (2012). Üniversite öğrencilerinin cep telefonu özelliklerini kullanımlarının ve gündelik iletişimlerine etkisinin araştırılması. *Journal of Yasar University*, 26(7), 4548-4525.

Kocadaş, B. (2002). *Görsel medya ve şiddet kültürü* (Ortaöğrenim çağı gençliğinin şiddet eğiliminde görsel medyanın etkisi): *Malatya ili uygulaması*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.

Kocadaş, B. (2003). Anadolu Selçuklu döneminde ulaştırma ve haberleşme. *Türk Dünyası Tarih Dergisi*, 202, 19-23.

Kocadaş, B. (2004). Kitle iletişim araçları eğitim ilişkisi. *Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi* IV(2), 129-135.

Korkut, F. (1997). *Üniversite öğrencilerinin iletişim becerilerinin değerlendirilmesi*. *IV*. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi Bildirileri (208-218). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yay.

Luhan, M.Mc. (1964). *Pour Conprendre lesmedia (Medyayı anlamak*), Paris: Ed. du Seuil, Mame.

Özaşçılar, M. (2012). Genç bireylerin cep telefonu kullanımı ve bireysel güvenlik: üniversite öğrencilerinin cep telefonunu bireysel güvenlik amaçlı kullanımları. *Sosyoloji Araştırmaları Dergisi*, 15(1), 43- 74.

Şahin, P. (2003). Kitle iletişim araçlarının sınıf yönetimine etkisi. *Eğitişim Dergisi*, 2. http://www.egitisim.gen.tr/